

Een op vijf patiënten in ziekenhuizen is palliatief

13 APRIL 2016 | Van onze redactrice Veerle Beel

Van alle patiënten in ziekenhuizen heeft liefst 19 procent palliatieve zorg nodig. Toch als je niet de levensverwachting als criterium neemt, maar de zorgnood. Nu komen veel mensen niet of te laat met palliatieve zorg in contact, omdat hun prognose te rooskleurig wordt ingeschat.

'Als er geen genezing mogelijk is, moet men sneller palliatieve equipes inschakelen', vindt huisarts Gert Huysmans.

Bij liefst 12.682 Belgen met een medische of kwetsbare conditie werd nagegaan of ze in aanmerking komen voor palliatieve zorg. Ze waren opgenomen in een ziekenhuis (3.447) of een woonzorgcentrum (4.017) of werden gevolgd door een huisarts (4.669). Er werd aanvullend onderzoek gedaan bij 549 patiënten die verzorgd werden door palliatieve teams. Dit alles gebeurde op vraag van de FOD Volksgezondheid, onder leiding van UCL-hoogleraar Marianne Desmedt, en in samenwerking met de palliatieve sector. Het is het eerste onderzoek van die omvang in ons land.

Nieuw criterium

Een op de vijf ziekenhuispatiënten blijkt een palliatieve zorgnood te hebben, net als 13 procent van de bewoners van woonzorgcentra en 4 procent van de patiënten van huisartsen. Omgekeerd wijden palliatieve teams zich soms aan zorg voor zieken die in feite nog niet palliatief zijn.

De onderzoekers keken hierbij niet naar de nog te verwachten levensduur van de patiënt of oudere persoon, maar naar diens zorgnoden. Tot nog toe was de levensverwachting – nog hooguit drie maanden te leven – het criterium voor toegang tot palliatieve zorg.

Al in 2009 kaartte het Kenniscentrum voor de Gezondheidszorg (KCE) aan dat dit niet werkbaar is. De levensverwachting wordt soms onderschat, maar veel vaker óverschat, ook door hulpverleners en artsen. Daardoor krijgen stervenden niet of te laat palliatieve zorg en worden ze vaak te lang blootgesteld aan intensieve behandelingen.

Zorgnoden beter nagaan

Bovendien zijn er mensen met een ernstige, ongeneeslijke ziekte, die ook baat zouden hebben bij palliatieve zorg, maar die daar vandaag voor uit de boot vallen.

‘We weten al langer dat we naar de reële zorgbehoefte moeten kijken’, zegt Gert Huysmans, huisarts en voorzitter van de Federatie Palliatieve Zorg Vlaanderen. ‘Daarom gingen we in dit onderzoek vooral op zoek naar een instrument om de zorgnoden zichtbaar te maken.’

Dat is er nu. De Palliative Care Indicator Tool (Pict) bestaat uit twee korte vragenlijsten. Het begint met een eerste selectievraag: ‘Zou u verrast zijn als deze patiënt binnen het jaar zou overlijden?’ Indien het antwoord op die vraag ‘nee’ is, volgen er nog enkele keuzemogelijkheden. Zoals: beantwoordt uw patiënt aan minstens twee kenmerken die op een hoge kwetsbaarheid wijzen?

Het duurt alles bijeen maar een paar minuten om te bepalen of de patiënt al in aanmerking komt voor palliatieve zorg.

Politiek

De tweede schaal polst naar de ernst van de zorgnoden: een op de drie heeft volgens dit nieuwe criterium al recht op het volledige palliatieve zorgstatuut en twee op de drie op een verhoogd statuut.

Huysmans vindt dat de bal nu in het kamp van de politiek ligt: ‘Sinds 2002 heeft de overheid bijna niet meer geïnvesteerd in palliatieve zorg. Nu minister van Volksgezondheid Maggie De Block (Open VLD) de ziekenhuisfinanciering herbekijkt, kan ze hier een nieuwe shift realiseren: als het duidelijk is dat er geen genezing mogelijk is, moet men sneller palliatieve equipes inschakelen. Niet alleen om dure behandelingen eerder te kunnen stoppen, maar ook omdat palliatieve zorg de levenskwaliteit verhoogt en soms zelfs de levensduur nog enigszins verlengt.’

‘Ook de basiszorg moet meer middelen krijgen. Sommige woonzorgcentra verlenen schitterende palliatieve zorg. Dat is bijna volutarisme, want zij worden hiervoor echt ondermaats gefinancierd. Nochtans overlijdt een op de drie Belgen bij hen.’